

Şiddet

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Şiddet konusu üstünde biraz düşünenler, bu irkiltici kavramın iki boyutu olduğunu bilirler: Özneleştiren ve nesneleştiren şiddet.

Genet, Klossowski, Mishima gibi yazarların da farklı boyutlarıyla değindiği fakat başını asıl Bataille'in çektiği bir anlayış şiddetin, cinsellik, ölüm duygusu gibi gizli yanlarıyla bilincimizi, bilinçaltımızı belirlediğini ortaya koyar. Temel dürtü, bu yapının varoluşla ve ahlakla derin, kopmaz ilişkilerinin olduğunu göstermektedir.

Ne var ki, bu anlama gelebilecek, yani özneleştiren ve kişiyi birey katına yükselten tek şiddet, kurumlara, geleneksel anlayışlara, o arada da bütün bunların doruk noktasını oluşturan devlete ve onun yetkeci tutumuna karşı geliştirilen şiddettir. Gerekliğinde kişinin kendisini kullanmasını, kendi öznesini yok saymasını da içeren, ama çok sınırlı bir alanda, çok özgül bir tarihsel zamanda uygulanabilecek bu şiddetin dışındaki her türden girişim, şiddetin temel mantığıyla örtüşür: Karşısındakini yok sayar ve onu nesneleştirir. Üstelik, şiddet, kendi üstüne kapanan kavramlardandır; yani, onu kullananı tutsak eder, onu kullananı kullanılan konumuna indirger.

Daima bir otorite sorunu olarak ortaya çıkan her şiddet uygulamasının arkasında bir korku yatar. Bu 'uygulama', iletişimin koptuğu yerde kendisini gösterir. Ne var ki bu iletişim, katılıma, paylaşıma ve birlikte üretme dayalı bir gerçeklik değildir. Tersine, tek yanlı, dolaşısıyla da otoriteye dayalı, kapalı, duyarsızlığı esas alan bir gönderge düzlemidir. Bu otoritenin artık etkemediği, işlemediği noktada doğan boşluğun yarattığı ürküntü ve onu, karşısındakini yok sayarak yeniden kurmanın çabasıdır aslında şiddet.

Şiddetin belki de en önemli yanlarından birisi hem bir yabancılaşmaya hem de bir yabancılaştırmaya dayanmasıdır. Şiddete bulaşmış kişinin kendisiyle ilişkisi kopmuştur. Kendisini tanımak, tanımlamak çabasına girmez. Bu, doğrudan kendisinin, şiddetin nesnesi olması, şiddete maruz kalması demektir.

Şiddet, verili bir şeydir, kabule dayanır. Şiddet salt kendisinin varolduğu bir ortamdır. Bu nedenle de şiddet daima bir 'yoklaşma' sürecini içerir. Şiddeti uygulayan kişi onu daima bir şey adına (bir otorite, bir sembol, bir inanç), uygular ve, benliğinden vazgeçerek uygular. O özdeşleştirim aslında kişinin kendisine, öznesine bir şiddet uygulamasıdır. Giderek de benliğin yadsınışının algılanması, kişinin kendisinden öç alması, kendisini cezalandırması anlamına gelecek biçimde şiddet uygulamasına yol açar. Şiddet, onu uygulayan öznenin kendisine dönüktür. O nedenle de her suç gibi gizlidir, her küçülüş gibi insan onu yalnızca kendisine saklar.

Şiddetin en üst düzeyde uygulandığı yer devlettir. Devlet, tanımı, konumu ve varlığı gereği şiddettir; çünkü şiddet kullanım gücünü 'yasal' olarak elinde bulunduran organ odur. Demokrasi bu uygulamanın sınırlarını daraltmak, uygulanan yasal şiddetin düzeyini düşürmektir. Devletle yüzlerce, hatta eğer soyut bir otorite olarak alınırsa binlerce yıldır sürdürülen savaşım aslında tam da budur.

Türkiye'de devlet şiddet uyguluyor. Bu, açık olduğu kadar kapalı, gizli uygulamaları da içermektedir. Çünkü devlet, şizofrenik bir süreçten geçmektedir. Varlığını belirleyen otoritenin elinden kaydığını gözlemlemektedir. Yandaşları, dayanakları diye bildiği kesimlerle karşı karşıya gelebilmektedir. Yalnızlaştığını algılamakta, korkmaktadır. Sürekli olarak kendisini korumaya dönük önlemler almakta, bunların tümü kendisini yurttaş da ha da yabancılaştırma ilkesine dayanmaktadır. Yasalarda yer alan cezalara bakınız. Hangi mantık şu ya da bu düşüncesinden ötürü Eşber Yağmurdereli'ye yirmi üç yıl hapsi öngörebilir, İsmail Beşikçi'yi kitaplarından, Işık Yurtçu'yu yazmadığı yazıdan ötürü hapiste tutabilir, gazeteciyi sokakta kanlar içinde bırakabilir?

Ama, bir noktada durup düşünmek gerekiyor. Türkiye, iç yaşantılarında insanların bu derecede şiddet uyguladığı belki de tek toplumdur. Konuşamayan, iletişim kuramayan, dilsizleşmiş, sadece saldıran insanların toplumu olduğunu herhalde kimse söyleyemez Türkiye'nin. Ailede kadına, çocuğa, okulda öğrenciye, trafikte ve toplumda insanların birbirine uyguladığı şiddetin üst gerçekçi bir dışavurumudur bugünkü patlama. Dolayısıyla yaşadığımız ürküntü kendimize sakladığımız gizli yüzümüzün açığa çıkmasından ve kendimizi görmemizedir.

Türkiye devlet denilen olgunun niteliğini giderek daha iyi öğrenmektedir. Şimdi öğretmesi gereken kendi yurttaşlığının, daha da önemlisi varlığının anlamıdır. Çünkü, şiddete maruz kalmak da en az onu uygulamak kadar bir etik sorundur!